

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Євтушенко Олексій Іванович**, 1981 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2005 році Національну академію державної податкової служби України за спеціальністю «Правознавство», працює суддею Саксаганського районного суду м. Кривого Рогу (м. Кривий Ріг), виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Державного податкового університету, Міністерства фінансів України, м. Ірпінь, від «08» вересня 2025 року № 1009, у складі:

- Голови разової спеціалізованої вченої ради – **Василя Топчія**, доктора юридичних наук, професора, заслуженого юриста України, директора навчально-наукового інституту права Державного податкового університету
- Рецензентів – **Олесі Бодунової**, доктора юридичних наук, доцента, доцента кафедри правничої лінгвістики Державного податкового університету
- Наталії Лугіної**, кандидата юридичних наук, доцента, заступника директора з навчально-методичної роботи навчально-наукового інституту права Державного податкового університету
- Офіційних опонентів – **Оксани Кучинської**, доктора юридичних наук, професора, заслуженого юриста України, професора кафедри кримінального процесу та криміналістики Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка
- Валентини Дрозд**, доктора юридичних наук, професора, заслуженого юриста України, провідного наукового співробітника науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад факультету № 2 Донецького державного університету внутрішніх справ,

на засіданні «13» жовтня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» **Євтушенку Олексію Івановичу** на підставі публічного захисту дисертації «Судове провадження щодо кримінальних проступків в Україні» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Державному податковому університеті, Міністерства фінансів України, м. Ірпінь.

Науковий керівник кандидат юридичних наук, доцент **Омельчук Любова Василівна**, заступник директора з навчально-організаційної роботи навчально-наукового інституту права Державного податкового університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, виконаного державною мовою, і є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, містить нові науково обґрунтовані результати, що відрізняються новизною в постановці і вирішенні теоретичних та практичних проблем судового провадження щодо кримінальних проступків в Україні, що має істотне значення для галузі знань 08 «Право». Зокрема, уперше предметом комплексного наукового пошуку, у системному, міжгалузевому зв'язку кримінального і кримінального процесуального права, обрано судове провадження щодо кримінальних проступків, спрощена форма здійснення якого оцінена не як окрема диференційована форма кримінального провадження, а як прояв диференціації правової процедури судового провадження; обґрунтовано, що судове провадження щодо кримінальних проступків – це частина особливого кримінального провадження щодо вирішення суспільно-правового конфлікту, зумовленого вчиненням кримінального проступку, з розгляду його судом, зокрема й за спрощеною правовою процедурою, при наявності законодавчо визначених умов, яка проявляється у скороченні процесуальних строків і прискоренні провадження (вирішення його завдань, досягнення мети) за рахунок відсутності окремих процесуальних дій, та характеризується ознаками документарності, з метою економії процесуальних ресурсів й підвищення ефективності системи правосуддя; розглянуто зарубіжний досвід країн континентальної системи права щодо законодавчого закріплення особливостей кримінального провадження відносно кримінальних проступків (нетяжких злочинів) та зв'язку такого провадження із спрощеною процедурою, із окресленням спільних і відмінних рис кримінальних процесуальних законів у цьому напрямі та визнанням доцільності запозичення європейської концепції «явка обвинуваченого в суд – це його право» і механізму захисту обвинуваченого при розгляді справи за його відсутності; проаналізовано і оцінено: (1) застосування до спрощеного судового провадження щодо кримінальних проступків загальних правил (положень) судового розгляду, зокрема таких як: дотримання розумних процесуальних строків; незмінність складу суду; безперервність судового розгляду; об'єднання і виділення матеріалів кримінальних проваджень; (2) оскарження судових рішень, ухвалених за спрощеною судовою процедурою.

За свої змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки

здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (із змінами) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами).

Здобувач має 6 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 статей у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України:

1. Євтушенко О. І. Місце спрощеного судового провадження щодо кримінальних проступків у кримінальному провадженні України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2022. № 1. С. 29–39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2022_1_6.

2. Євтушенко О. І. Моніторинг проблемних питань судового провадження щодо кримінальних проступків в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія ПРАВО. Випуск 81: частина 3. 2024. С. 72–77. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/03/11-2.pdf>.

3. Євтушенко О. І., Мілевський О.П. Право на захист у системі гарантій прав учасників судового провадження щодо кримінальних проступків. *Ірпінський юридичний часопис*. 2024. № 2(15). С. 243–251. URL: <https://ojs.dpu.edu.ua/index.php/irplegchr/article/view/217/217>.

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України **Кучинська Оксана Петрівна**, професор кафедри кримінального процесу та криміналістики Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. В положеннях науковий новизни дисертаційної роботи Ви вказуєте, що вперше було «проаналізовано і оцінено: (1) застосування до спрощеного судового провадження щодо кримінальних проступків загальних правил (положень) судового розгляду, зокрема таких як: дотримання розумних процесуальних строків; незмінність складу суду; безперервність судового розгляду; об'єднання і виділення матеріалів кримінальних проваджень; (2) оскарження судових рішень, ухвалених за спрощеною судовою процедурою». Вважаємо, що на особливостях реалізації кожного із вказаних положень варто було більш детально акцентувати увагу, виділивши їх як у тексті дисертаційної роботи, так і у відповідному пункті Висновків до дисертації.

2. Вважаємо таким, що потребує додаткового пояснення авторське визначення судового провадження щодо кримінальних проступків, яке автор розглядає «частина особливого кримінального провадження щодо вирішення суспільно-правового конфлікту, зумовленого вчиненням кримінального проступку, з розгляду його судом, зокрема й за спрощеною правовою процедурою, при наявності законодавчо визначених умов, яка проявляється у скороченні процесуальних строків і прискоренні провадження (вирішення його завдань, досягнення мети) за рахунок відсутності окремих процесуальних дій, та характеризується ознаками документарності, з метою економії процесуальних ресурсів й підвищення ефективності системи правосуддя», що дозволяє припустити що дисертант розглядає його як прояв диференціації кримінального провадження, не враховуючи відмінні риси як особливої функціональної моделі, спрямованої на забезпечення балансу процесуальної економії, пропорційності та гарантій прав та свобод особи під час провадження.

3. Дисертант у підрозділі 1.3 досить детального розглянув зарубіжний досвід країн континентальної системи права щодо законодавчого закріплення особливостей кримінального провадження відносно кримінальних проступків (нетяжких злочинів) та зв'язку такого провадження із спрощеною процедурою, із окресленням спільних і відмінних рис кримінальних процесуальних законів у цьому напрямі. Вважаємо, що слід було приділити увагу також критичному аналізу досвіду англосаксонських юрисдикцій, де «summary proceedings» давно функціонують, дозволяючи зменшувати навантаження на судову систему країн, та порівняти із континентальною моделлю.

4. У вступі до дисертації при обґрунтуванні власних тверджень та узагальнень щодо актуальності обраної теми дослідження автор посилається на статистичні дані Офісу Генерального прокурора за період 2022-2024 років щодо зареєстрованих кримінальних проступків, а також вказує на відсутність офіційної судової статистики щодо результатів спрощеного порядку розгляду кримінальних проступків в суді першої інстанції. Надалі по тексту дисертації автор посилається на результати вивчення судових рішень щодо кримінальних проступків в суді першої інстанції, апеляційній та касаційній інстанціях, використовує окремі позиції Верховного Суду для аргументації власних висновків та пропозицій, проте у дисертації відсутні відповідні додатки, де було б систематизовано та відображено результати аналізу судової практики, що підвищило б репрезентативність та переконливість отриманих дисертантом результатів дослідження.

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України **Дрозд Валентина Георгіївна**, провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад факультету №2 Донецького державного університету внутрішніх справ, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. На стор. 109 дисертації автор відзначає, що «практика апеляційного оскарження у провадженнях щодо кримінальних проступків доволі розповсюджена. За даними Єдиного державного реєстру судових рішень, у

період з 01.01.2021 р. по 31.12.2023 р. апеляційними судами у таких справах ухвалено біля 2,5 тис. рішень, зокрема 170 вироків, у тому числі й щодо проваджень, розглянутих за спрощеною судовою процедурою у першій інстанції. Суб'єктом оскарження, зазвичай, виступає прокурор, а в апеляційній скарзі у провадженнях щодо кримінальних проступків, розглянутих судом першої інстанції в порядку статті 382 КПК, вказується на те, що обставини, встановлені судом і викладені у вирокі, не оспорується». Враховуючи наведене, дисертанту варто висловити своє бачення щодо впровадження концепції так званої «швидкої апеляції» (fast-track appeal) для кримінальних проступків у судові провадження України.

2. Здійсненне у роботі комплексне дослідження загальних положень судового провадження щодо кримінальних проступків, власне стадій судового провадження, в тому числі, судового розгляду по суті, та виявлені за його результатами прогалини, колізії, для вирішення яких автор пропонує конкретні зміни до положень КПК України в частині унормування судового провадження щодо кримінальних проступків дозволяє стверджувати про можливість та потребу розроблення авторського алгоритму (моделі) судового провадження: щодо кримінальних проступків у загальному та спрощеному порядку, що мало б значний запит як у доктрині кримінального процесуального права, так і в правозастосуванні.

3. При розкритті положень дисертаційного дослідження здобувач влучно відсилається до проаналізованих судових рішень за результатами розгляду щодо кримінальних проступків в суді першої, апеляційної та касаційної інстанцій, звертається до окремих позиції Верховного Суду, що вказує на глибоке розуміння автором проблем правозастосування під час судового провадження. Проте ознайомлення із додатками до дисертації вказує на відсутність зведених результатів вивчення національної судової практики щодо кримінальних проступків.

4. По тексту дисертації при викладенні власних тверджень та узагальнень автор досить наводить переважно обгрунтовані та послідовні пропозиції щодо удосконалення кримінального процесуального законодавства, зокрема, відповідні редакції статей КПК України. Проте вивчення відомостей про результати апробації свідчать про відсутність акту впровадження отриманих результатів у законотворчу діяльність. Також наведені по тексту роботи чисельні пропозиції до удосконалення кримінально-процесуальної форми судового провадження щодо кримінальних проступків варто було сформулювати у вигляді порівняльної таблиці, де зазначити діючу редакцію положення та, на противагу, пропонувані зміни, що спростило б їх сприйняття та підвищило б репрезентативність рекомендацій.

Рецензент – доктор юридичних наук, доцент **Бодунова Олеся Миколаївна**, доцент кафедри правничої лінгвістики Державного податкового університету, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. У дисертаційному дослідженні недостатньо деталізовано нормативне регулювання інституту кримінальних проступків. Хоча у тексті слушно

підкреслено, що КПК України містить лише дві статті, присвячені провадженню щодо проступків, однак не розкрито, наскільки така обмеженість негативно впливає на єдність правозастосування. Постає питання: чи варто вважати цей мінімалізм проявом законодавчої економії, чи він фактично створює прогалини, які підривають гарантії прав учасників провадження?

2. Дискусійними, на думку рецензента, є категорії «диференціація кримінального провадження». Автор трактує спрощене провадження як прояв диференціації, проте відкидає його розуміння як самостійної процесуальної форми. Тому виникає питання: чи не знецінює таке тлумачення можливість розглядати провадження щодо проступків як повноцінний інститут, а не лише фрагмент загальної процедури? Хотілося б почути думку здобувача під час публічного захисту.

3. У вступі до дисертації автором наведено загальну кількість кримінальних проступків та відсоток обвинувальних актів. Проте відсутність чіткої статистики саме по спрощених провадженнях у судах створює серйозний «інформаційний вакуум» і ставить під сумнів повноту дослідження.

4. Дискусійним також є положення щодо співвідношення спрощеного провадження із міжнародними стандартами. У тексті автор посилається на рекомендації Ради Європи, але залишається відкритим питання, наскільки українська модель відповідає принципам ефективності, пропорційності та захисту прав людини та чи не створює прискорене провадження ризик формального підходу суду до оцінки доказів і прав сторін.

5. У дисертаційній роботі наголошується на необхідності чіткого розмежування понять «процесуальна форма» і «правова процедура», проте на практиці суди часто ототожнюють ці категорії. Хотілося б почути думку здобувача щодо того, чи можливо взагалі досягти абсолютної концептуальної ясності в умовах, коли судова практика розвивається швидше за доктрину?

Рецензент – кандидат юридичних наук, доцент **Лугіна Наталія Анатоліївна**, заступник директора з навчально-методичної роботи навчально-наукового інституту права Державного податкового університету, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. У роботі активно використовується категорія «диференціація процесуальної форми», однак не завжди простежується чітке відмежування між поняттями «судова процедура», «процесуальна форма» та «особливі порядки провадження». Це створює ризик подвійного трактування окремих положень і потребує додаткового уточнення термінологічного апарату, особливо у розділах 1.2 та 3.1.

2. Хоча автор звертається до практики Європейського суду з прав людини, у тексті переважно наведено лише загальні положення. Було б доречно подати приклади конкретних справ, де спрощене провадження щодо «minor offences» стало предметом розгляду, і показати їхній вплив на український контекст.

3. Запропоновані автором зміни до КПК України є ґрунтовними, однак у роботі бракує більш розгорнутого аналізу можливих наслідків їх імплементації

в умовах завантаженості судової системи. Було б доцільно підкріпити пропозиції моделюванням потенційних результатів або посиланням на емпіричні дослідження ефективності спрощених проваджень.

Голова ради – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України **Топчій Василь Васильович**, директор навчально-наукового інституту права Державного податкового університету, без зауважень.

Омельчук Любов Василівна, кандидат юридичних наук, доцент, заступник директора з навчально-організаційної роботи навчально-наукового інституту права Державного податкового університету, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 (п'ять) членів ради,

«Проти» НЄМАЄ членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Олексію Євтушенко** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

(підпис)

Василь ТОПЧІЙ

Державний податковий університет	
Підпис <u>Василь</u>	засвідчую:
<u>Топчій</u>	Учений секретар
<u>Деметр</u>	<u>Володимир</u>
<u>13</u>	<u>10</u> 20 <u>21</u> р.